

Συγγραφή αφηγηματικού κειμένου με διαφοροποιημένη διδασκαλία – Μια σύγχρονη διδακτική πρόταση

(Εισήγηση στο : 1ο Πανελλήνιο συνέδριο της Πανελληνίας Ένωσης Σχολικών Συμβούλων
στις 23 και 24 Νοεμβρίου 2013 στην Κόρινθο)

Dr. Χρίστος Πατσάλης

Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ:70

E - mail : stospa@otenet.gr

Περίληψη

Η εισήγηση αυτή έχει το χαρακτήρα θεματικού χρονικού, όπου περιγράφονται τα βήματα της εφαρμογής ενός Διδακτικού Σχεδίου , δομημένου πάνω στις αρχές του Νέου Προγράμματος Σπουδών , το οποίο σκοπεύει στην παραγωγή γραπτού λόγου και ειδικότερα αφηγηματικού κειμένου, με μαθητές μεγάλων τάξεων δημοτικού σχολείου. Το όλο εγχείρημα περατώνεται με την ολοκλήρωση του διδακτικού τόξου και τη διατύπωση επισημάνσεων συμπερασματικού τύπου .

0. Εισαγωγικές επισημάνσεις

Βάση για τη σύλληψη του παρόντος σχεδίου μαθήματος αποτέλεσε ένα τρισέλιδο αυτοσχέδιο κείμενο αφηγηματικής δομής, το οποίο είχε χρησιμοποιηθεί σε σχέδιο δράσης με μαθητές για να ασκηθούν στη χρήση των ΤΠΕ (λογισμικά του τέως ΠΙ) . Το κείμενο αυτό με τίτλο «Φιλία από το διαδίκτυο» , περιγράφει την ανάπτυξη φιλίας μεταξύ δύο μαθητών δημοτικού, καταγόμενων από διαφορετικές περιοχές της Ελλάδος , του Φοίβου και της Δάφνης , μέσω διαδικτύου .

Η κατάληξη της μεταξύ τους ασύγχρονης επικοινωνίας , που ήταν η επίσκεψη της επαρχιώτισσας Δάφνης, από ορεινό χωριό της Πίνδου, στο σπίτι του Φοίβου στην Αθήνα, θεωρήθηκε, από ψυχοπαιδαγωγική άποψη, ως ευκαιρία για διδακτική αξιοποίηση .

Η αρχική σύλληψη παρέπεμπε σε παραγωγή λόγου μέσα από την ενεργοποίηση της δημιουργικής φαντασίας των παιδιών και αφετηρία το βιωμένο από αυτά διήγημα . Οι μαθητές θα επινοούσαν τη διεύρυνση του υπάρχοντος διηγήματος – μήτρα και την εξέλιξή του σε ένα ενιαίο με μεγαλύτερη πληροφορικότητα , έκταση και περισσότερο αφηγηματικό πλούτο . Καθοδηγητικό εργαλείο για την υλοποίηση της εν λόγω εκπαιδευτικής πρόθεσης αποτέλεσε το εκπονηθέν σχέδιο μαθήματος , το οποίο προσιδιάζει στη φιλοσοφία και τις αρχές του Νέου

Προγράμματος Σπουδών .

Έτσι κατά τη σύνταξη και εφαρμογή του λήφθηκαν υπόψη οι αρχές :

- της διαφοροποίησης στη διδασκαλία και στην αξιολόγηση
- της αξιοποίησης των δυνατοτήτων των ΤΠΕ σε μια οπτική μαθητοκεντρικής, ενεργητικής μάθησης .
- της συμμετοχής όλων των μαθητών σε ομαδικές, διερευνητικής υφής, εκπαιδευτικές δραστηριότητες με διαθεματικό περιεχόμενο και καινοτόμο προσανατολισμό, καθοδηγούμενων από έναν εμπνευστή δάσκαλο
- της στοχοκεντρικής διδακτικής αντίληψης

Για την ευόδωση του σκοπού αναδείχθηκαν στόχοι, οι οποίοι αρθρώνονται σε όλες τις φάσεις της παραγωγής γραπτού λόγου, στο πλαίσιο μιας ισόρροπης αντιστοίχισης στοχοθεσίας και δράσεων . Ο παιδαγωγικό - διδακτικός σχεδιασμός δεσμεύοντας και κατευθύνοντας τη συγγραφική δραστηριότητα , μορφοποιεί το γλωσσικό ενέργημα, διαμορφώνει την ουσία του κειμενικού είδους αξιοποιώντας τα αφηγηματικά εργαλεία παραγωγικά .

Η βελτίωση των κειμένων σε επίπεδο αισθητικής , μορφολογίας σύνταξης δομής, του κειμένου, κ.α. είναι μία ακόμα διδακτική δραστηριότητα που προσδίδει αρτιότητα στο εγχείρημα .

1. Σκοπός - Σχεδιασμός της διδακτικής ενότητας

Ο σκοπός στη διδασκαλία αποτελεί μια γενική αναφορά στις κυριότερες επιδιώξεις, είναι μια γενική διατύπωση προθέσεων.

Ως σκοπός σε αυτήν την εκπαιδευτική δραστηριότητα , σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά των μαθητών, τέθηκε η περαιτέρω άσκηση – η δημιουργία ευκαιρίας για να αποκτήσουν οι μαθητές και μαθήτριες ακόμα μια εμπειρία στην παραγωγή κειμενικών ειδών του αναφορικού λόγου¹ σε μια προοπτική διεύρυνσης της γλωσσικής διδασκαλίας στους τομείς του στοχασμού, της προσωπικής έκφρασης, και ενασχόλησης με τη γλώσσα εντός κοινωνικού πλαισίου (language in context) , κατά τρόπο που να αναδεικνύονται τα βασικά δομικά και οργανωτικά στοιχεία αυτών των κειμενικών ειδών και ειδικότερα των αφηγηματικών.

Τέτοια κείμενα είναι αυτά που «εκφράζουν γλωσσικά συγκεκριμένες εμπειρίες που εξελίσσονται γύρω από ένα χρονολογικό άξονα και δίνουν έμφαση στους

---

¹ Ο αναφορικός λόγος, που διακρίνεται, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών από τον κατευθυντικό , αναπαριστά συνήθως πρόσωπα, πράγματα, συμβάντα και καθημερινές καταστάσεις άλλοτε με τη μορφή αφήγησης, περιγραφής, ανακοίνωσης , της οποίας το ύφος κυμαίνεται από το απλό και αυθόρμητο έως το αυστηρό και προσεγμένο, και άλλοτε με τη μορφή διήγησης συμβάντων της καθημερινότητας.

ανθρώπινους δράστες ,τις πράξεις και τις εμπειρίες τους» (Γεωργακοπούλου & Γούτσος 1999).

Μέσα από μια διερευνητικού τύπου διαδικασία, που είναι η διεύρυνση της ιστορίας , του υλοποιηθέντος σχεδίου μαθήματος - σεναρίου, σε μια προοπτική ολοκλήρωσης του, καλούνται οι μαθητές να ασκήσουν τη φαντασία τους, να συγγράψουν, ανά ομάδα , μια ιστορία με τη μορφή διηγήματος, στο πλαίσιο ενός βέλτιστου συνδυασμού του θεματικού περιεχομένου με τα χαρακτηριστικά των.

Προς τούτο θεωρήθηκε απαραίτητος ο σχεδιασμός των σταδίων ανάπτυξης της συγγραφικής δραστηριότητας , σύμφωνα με το προς παραγωγή έργο και το διαθέσιμο χρόνο, ως και η επιμόνη και ο προσδιορισμός των ανάλογων πρακτικών σε σύμπνοια με τα κατάλληλα μέσα . Ο βαθμός καθοδήγησης και διαμεσολάβησης υπόκειται σε διαφοροποίηση ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε ομάδας και διεκπεραιώνεται σε πλαίσιο φθίνουσας καθοδήγησης .

Ένα ιδίωμα της όλης δραστηριότητας, είναι η διαθεματικότητα.

Με πρακτικές διαθεματικού χαρακτήρα εμπλέκονται οι μαθητές σε ενασχολήσεις με διαφορετικά αντικείμενα και όψεις των αντικειμένων αυτών (π.χ. Γλώσσα: κείμενο - Ιστορία: αρχαία εκθέματα κτλ - Γεωγραφία: Αθήνα – Χωριό της Ηπείρου - ΤΠΕ: αναζήτηση πληροφοριών, σύνθεσης τους και αποδελτίωσης τους, χρήση του λογισμικού kidspiration, του κειμενογράφου), και έτσι αποκτά αυτή η δραστηριότητα τα χαρακτηριστικά μιας δυναμικής και δημιουργικής διαδικασίας . Η προσέγγιση μεθοδεύεται κατά τρόπο, που να ευοδώνεται ο σκοπός του παρόντος σχεδίου μαθήματος . Σύμφωνα με αυτήν την πρόθεση επιδιώκεται η υλοποίηση των παρακάτω στόχων, η οποία διέρχεται από διάφορες φάσεις, καθεμία αναπτυσσόμενη σε ανάλογο χρονικό πλαίσιο .

Οι μαθητές, κατά τις διάφορες φάσεις, εργάζονται σε ομάδες και όπου απαιτείται αξιοποιείται η ολομέλεια .

2. Στόχοι - διδακτικές πρακτικές

²Στόχος1^{ος} : Οριοθέτηση του υπάρχοντος κειμενικού είδους

Αρχικά δημιουργείται μια άρθρωση για σύνδεση με το νήμα του νοήματος του υπάρχοντος κείμενου, και ακολουθεί, ύστερα από τις παρακάτω διδακτικές ενέργειες, η οριοθέτηση του κειμενικού αυτού είδους : πρόκειται για παραμύθι, για μυθιστόρημα, για νουβέλα, για διήγημα;

Δράσεις προς επίτευξη : Αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο(web browser) όπως προτρέπει το Φύλλο Εργασίας (Φ.Ε.) .

Φύλλο εργασίας³ Νο1 : Ψάξετε σε λεξικά του διαδικτύου και αναζητήστε τα λήμματα: παραμύθι, διήγημα, μυθιστόρημα, κάνετε σύγκριση των ορισμών

² Οι στόχοι ανακοινώνονται στον πίνακα

³ Τα φύλλα εργασίας δίνονται ατομικά ή ανά δύο στους μαθητές και έχουν σαφείς οδηγίες , ώστε να είναι κατανοητά από όλους.

παραμυθιού διηγήματος κτλ , ύστερα ταυτοποίηση, και βρείτε τις ιδιαιτερότητες του κάθε είδους μέσα από σύγκριση του διηγήματος με τα άλλα είδη της αφήγησης (μυθιστόρημα, νουβέλα) . Για την αναζήτηση και εύρεση των λημμάτων στο διαδίκτυο κάνουμε κλικ στο εικονίδιο του Internet, εισάγουμε τη λέξη και πατάμε ENTER . Μπορείτε να δώσετε στον Internet Explorer, ή στο Google τις λέξεις (λήμματα) χρησιμοποιώντας τελεστές όπως πχ : **"μυθιστόρημα διήγημα νουβέλα ορισμός "** . Εναλλακτικά κάνετε αναζήτηση στο Λεξικό της κοινής νεοελληνικής σπη δ/νση : www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/.../triantafyllides

Φύλλο εργασίας Νο1α : Διαβάστε τις παρακάτω πληροφορίες και συγκρίνετέ τις με εκείνες, που βρήκατε στο διαδίκτυο, ύστερα δημιουργείστε ένα σχήμα (γνωστικό χάρτη) με τις έννοιες: διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα, πεζογράφημα, αφού διαβάσετε και το κείμενο με την επικεφαλίδα : ορισμοί .

Ορισμοί

Μυθιστόρημα είναι το πεζογράφημα, που έχει δημιουργηθεί καθ' ολοκληρία από τη φαντασία, στο οποίο οι διάφοροι χαρακτήρες δημιουργούν πλοκή , σύμφωνα με το συγγραφέα του. Ως προς το μέγεθος δεν πρέπει να είναι μικρότερο των 50.000 λέξεων (πάνω από 300 σελίδες). Μικρότερα πεζογραφήματα ονομάζονται νουβέλες (100-300 σελίδες) .Το διήγημα, ως πεζογράφημα, είναι μια μικρή αληθοφανής ιστορία, και είναι μικρότερο από τη νουβέλα σε σελίδες και κεφάλαια.

2^{ος} Στόχος : Εξοικείωση με τις συντεταγμένες του διηγήματος, προτύπου, πλαίσιο ανάπτυξης προδεξιότητων

Ειδοποιός διαφορά μεταξύ αφηγηματικών κείμενων και μη, σε επίπεδο δομής και οργάνωσης, είναι η εμφάνιση της πλοκής.

Πλοκή, σύμφωνα με τον Ricoeur (στο Παπαρούση, 2005), είναι ο τρόπος που συνδέονται οι ακολουθίες των γεγονότων και καθιστούν το μύθο μια ολοκληρωμένη ιστορία με αρχή, μέση και τέλος.

Είναι το σχέδιο – σκελετός ,πάνω στο οποίο στηρίζεται το αρχιτεκτονικό αφήγημα . Για να δημιουργηθεί πλοκή , θα πρέπει η δράση να εξελίσσεται με φυσικό τρόπο και να διαφαίνεται η αιτιακή σχέση των γεγονότων σε ένα χωροχρονικό πλαίσιο εξέλιξης (Μαρσαγγούρας, 2001). Σε κάθε αφηγηματικό κείμενο παρουσιάζεται μια αρχική κατάσταση, και ακολουθεί ένα πρόβλημα που ανατρέπει την αρχική κατάσταση.

Οι ήρωες, που είναι σκεπτόμενα όντα, αναπτύσσουν δράση, αλληλεπιδρούν μεταξύ τους , σκέπτονται και αντιδρούν στα γεγονότα, που αντιμετωπίζουν, βιώνουν ποικίλες εσωτερικές αντιδράσεις , γίνονται πρόξενοι εξωτερικών δράσεων, εμπλέκονται σε περιπέτειες , καταβάλλουν προσπάθεια να ξεπεράσουν τις

δυσκολίες και να επιφέρουν εξισορρόπηση και επαναφορά στην αρχική κατάσταση .

Δράσεις προς επίτευξη : Ανάγνωση του κείμενου. Η αναγνωστική διαδικασία αρχίζει με το διάβασμα του κειμένου που συνιστά μια πρώτη και ουσιαστική πράξη κατανόησής του. Ακολουθεί επεξεργασία- συζήτηση και σχολιασμός του ώστε να αναδειχθεί η **αφηγηματική δομή** του διηγήματος⁴ . Τίθενται ερωτήσεις κατά τρόπον που επιδιώκουν τον **εντοπισμό** και την **οργάνωση** της πληροφορίας (ποίοι, που , πότε , πώς , σε ανταπόκριση με πρόσωπα, τόπο, χρόνο, ενέργειες - γεγονότα και αποτελέσματα). Οι μαθητές τοποθετούν την ιστορία τοπικά και χρονικά, παρουσιάζουν σωστά τα πρόσωπά της, δίνουν πολλές πληροφορίες για την πλοκή, προφορικά και ασκούνται στη συνέχεια με βάση το σχήμα⁵ του Φ.Ε. του Νο:2 .

Φύλλο εργασίας Νο: 2

Τίτλος διηγήματος :				
ΧΩΡΟΣ	πού, τόπος, χώρα	Μέρος : Χωριό Πόλη	Σπίτι Σχολείο, Αλλού	Αλλού
ΧΡΟΝΟΣ	Πότε χθες (παρελθόν)	σήμερα (παρόν)	αύριο (μέλλον)	
ΠΡΟΣΩΠΑ	Ποια (Πρωταγωνιστές) Ατομικά χαρακτηριστικά	Παιδιά ενήλικες	Άλλα όντα	Άβια όντα (φυτά, άλλα πράγματα)
ΥΦΟΣ	αστείο (κωμικό)	λυπητερό	σοβαρό άλλο	καθημερινή δραστηριότητα Παιχνίδι Ήθη – έθιμα Άλλη δραστηριότητα

⁴ Εδώ ο διδάσκων κρίνει, ανάλογα με τους μαθητές, αν χρησιμοποιήσει για την ανάδειξη της αφηγηματικής δομής μόνο το διήγημα «Φιλία από το διαδίκτυο», ή για λόγους περισσότερης εξάσκησης παρουσιάσει πρώτα ένα άλλο πρότυπο διηγήματος .

⁵ Πηγή : Κολοβός

3^{ος} Στόχος : Εμπέδωση της βασικής αφηγηματικής δομής του διηγήματος : αρχική κατάσταση – τελική κατάσταση – συμβάντα μεταξύ των καταστάσεων .

Δράσεις προς επίτευξη : Ανακαλύπτουν οι μαθητές ότι σε κάθε διήγημα διαμορφώνεται μια «αρχική κατάσταση» , η οποία, ένεκα της δυναμικής των γεγονότων (δράση των ηρώων) μεταβάλλεται, μετά επέρχεται μια νέα ισορροπία, και τέλος ακολουθεί η «τελική κατάσταση».

Δίνεται στα παιδιά το περιεχόμενο του Φ.Ε.: Νο3, και ζητείται να ανταποκριθούν στην οδηγία.

Φύλλο εργασίας Νο3: Διαβάστε το κείμενο: « Φιλία από το διαδίκτυο » .

Εντοπίστε και αναδείξτε τα βασικά στάδια ανάπτυξης του διηγήματος καταχωρώντας τις τρεις καταστάσεις στο σχετικό πίνακα , παραθέτοντας τα σημεία που αυτές εμπίπτουν με τη χρήση παραγράφων ή γραμμών . Π.χ. η αρχική κατάσταση περιγράφεται στις πρώτες παραγράφους από την πρώτη ως την .....γραμμή .

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ ΤΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ		
Αρχική κατάσταση (πριν από τα γεγονότα)	Διαδικασία μετασχηματισμού - δράση (Συμβάντα μεταξύ των καταστάσεων)	Τελική κατάσταση (μετά από τα γεγονότα)

4^{ος} Στόχος: Εμπέδωση λεπτομερούς σχήματος συγγραφής διηγήματος .

Δράσεις προς επίτευξη : Δίνεται στους μαθητές σχηματική παράσταση των μερών - σταδίων και βοηθούνται να αναπαραστήσουν εκεί τα στάδια δοσμένου διηγήματος .

Φύλλο εργασίας N4: Στο σχήμα, που δίνεται παρακάτω , προσπαθήστε να ερμηνεύσετε κάθε στάδιό του, με τα δεδομένα του δοσμένου διηγήματος .

Τίτλος: πχ: «Φιλία από το διαδίκτυο »

Αρχική κατάσταση : Ένα ή περισσότερα πρόσωπα ζουν κάπου με κάποιον τρόπο

Γεγονός που μεταβάλλει την παραπάνω κατάσταση : Μια μέρα, συμβαίνει κάτι που αλλάζει την αρχική ρουτίνα ζωής

Συνέπειες: Αυτό επιφέρει μια σειρά από αλλαγές

Αντίρροπη δύναμη : Η έντονη δραστηριότητα σταματά

Τελική κατάσταση: Η ζωή συνεχίζεται διαφορετικά από πριν

Η επίτευξη των παραπάνω στόχων δρα διευκολυντικά, επιτρέπει στους μαθητές, να συγγράψουν μια απλή πλοκή κάποιας ιστορίας , που θα επινοήσουν. Αποτελεί ουσιαστικά προετοιμαστικό στάδιο⁶ για την κατάκτηση του επόμενου στόχου, που είναι η αξιοποίηση της επίσκεψης της Δάφνης στην Αθήνα, για τη συγγραφή ενός πονήματος από κάθε ομάδα προς διεύρυνση του αρχικού διηγήματος (: «Φιλία από το διαδίκτυο »). Γι' αυτό το σκοπό γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια, προκειμένου να αναδειχθούν θέματα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το πλαίσιο ανάπτυξης αφηγηματικής πλοκής, το πεδίο δράσης και τον κορμό του σεναρίου .

Με την τεχνική της ομαδικής ή ατομικής ιδεοθύελλας (brainstorming), οι μαθητές, ατομικά ή καθ' ομάδες, παράγουν αυθόρμητα ιδέες σχετικές με το θέμα.

Κύριο μέλημα εδώ είναι να αναδείξει η κάθε ομάδα την ιδέα της και να αξιολογήσει το πως θα συμβάλει αυτή στην επίτευξη του σκοπού .

Στην περίπτωση αδυναμίας από τις ομάδες να προχωρήσουν σε αυτό το βήμα , προτείνονται τις επισκέψεις σε διάφορα σημεία της Αθήνας, ως αφετηρία

⁶ Για να παράγουν οι μαθητές γραπτό λόγο απαιτείται: «να έχουν σε ετοιμότητα **πρότυπα** που θα τα χρησιμοποιήσουν ως οδηγούς, δηλαδή να έχουν διαβάσει, εξηγήσει και σχολιάσει παρόμοια κείμενα...» (Πατσαλης Επιστ της Αγωγής: 4/2004.193.1 όπως παραπέμπει στο : «Γλωσσική διδασκαλία για όλους τους μαθητές», Παλλήνη, Σαλβαράς, Γ., 2000, σελ.:172)

δημιουργίας σεναρίων . Ειδικότερα θα μπορούσε να προταθεί , για ευνόητους λόγους, σειρά επισκέψεων προς κατανομή στις 4 ομάδες των 5 ατόμων όπως στα εξής σημεία : Μετρό, Ακρόπολη, Ολυμπιακό Στάδιο, Μουσείο Μείζονος Ελληνισμού, Μουσείο της Ακρόπολης , Σπαθάριο Μουσείο, επίκαιρη έκθεση .

5^{ος} Στόχος. Συγγραφή από κάθε ομάδα μικρού αφηγηματικού κειμένου ως στοιχείου διεύρυνσης του αρχικού διηγήματος- μήτρα .

Δράσεις προς επίτευξη : Δίνεται στους μαθητές το πενταμερές σχήμα (Αρχική κατάσταση, ..., Τελική κατάσταση) και ο επιλεγείς ή κληρωθείς προορισμός επίσκεψης, συμπεριλαμβανομένου και διαδικτυακού πληροφοριακού υλικού αναφερόμενου στο θέμα της κάθε επίσκεψης .

Φύλλο εργασίας Νο5: Κάνετε εφαρμογή του σχήματος του Φ.Ε., Νο: 4 και γράψετε στην παρένθεση τις πληροφορίες που ταιριάζουν σε κάθε στάδιο ανάλογα με την επίσκεψη που θα πραγματοποιηθεί . Ύστερα με τη χρήση των διαθέσιμων πληροφοριών – δεδομένων (εικονιστικών-ψηφιακών), που αναφέρονται στις επισκέψεις και με τη βοήθεια των αξόνων αναφοράς του σχήματος να δημιουργήσετε την πλοκή μιας σχετικής με το θέμα ιστοριούλας, πρώτα προφορικά (βλπ. : σχήμα: 1 – Η εκδοχή της επίσκεψης στην Ακρόπολη).

ΣΧΗΜΑ**Τίτλος :****Αρχική κατάσταση :** Ένα ή περισσότερα πρόσωπα ζουν κάπου με κάποιον τρόπο**Γεγονός που μεταβάλλει την παραπάνω κατάσταση :** Μια μέρα, συμβαίνει κάτι που αλλάζει την αρχική ρουτίνα της καθημερινής ζωής .**Συνέπειες** Αυτό επιφέρει μια σειρά από συνέπειες .**Αντίρροπη δύναμη** Η έντονη δραστηριότητα σταματά.**Τελική κατάσταση:** Η ζωή συνεχίζεται διαφορετικά από πριν .**ΕΦΑΡΜΟΓΗ****Τίτλος :** Επίσκεψη στην Ακρόπολη**Αρχική κατάσταση :** Φοβος , Δάφνη, οικογένειες , φίλοι ...**Γεγονός που μεταβάλλει την παραπάνω κατάσταση :** Αποφασίζεται , οργανώνεται και σχεδιάζεται η επίσκεψη .**Συνέπειες :** Νέες παραστάσεις νέες γνώσεις νέα δεδομένα δημιουργούν εφελτήριο για νέες επισκέψεις .**Αντίρροπη δύναμη** Τελειώνει η επίσκεψη**Τελική κατάσταση:** Επιστροφή στο σπίτι, συζητήσεις προετοιμασία για την επόμενη επίσκεψη**Σχήμα 1**

Σχόλιο: Το πρώτο σκέλος της δράσης του Φ.Ε. , Νο:5, στοχεύει να παρακινήσει τα παιδιά να αρχίσουν να συζητούν στην ομάδα γύρω από την εξέλιξη και την ώθηση, που θα έδιναν στο διήγημα σύμφωνα με τα δεδομένα τους .

Στην περίπτωση που υπάρχουν μαθητές σε ομάδα , οι οποίοι δυσκολεύονται, τότε παρέχεται σε αυτούς, από το διδάσκοντα, σκελετός – εργαλείο δόμησης της εργασίας για διευκόλυνση τους (διαφοροποίηση ως προς τη μαθησιακή δραστηριότητα)⁷. Πιο συγκεκριμένα ενώ στους μαθητές χωρίς δυσκολίες δίδεται προκαταβολικός οργανωτής της συγγραφής κειμένου με τις συνιστώσες του διηγήματος σε **συμβολική** μορφή (όπως παραπάνω), στην ομάδα, που υπάρχει μαθητής ή μαθητές με δυσκολίες η ίδια γνωστική κατεύθυνση δίνεται με απλούστερο συνδυασμό, συμβολικό και εικονικό⁸, όπως το σχήμα : Νο : 2,

⁷ Διαφορετικοί μαθητές με διαφορετικό στυλ μάθησης μπορούν να καλύψουν το ίδιο περιεχόμενο και με επιτυχία να εκτελέσουν την ίδια εργασία στο ίδιο επίπεδο αλλά με διαφορετικούς τρόπους .

⁸ Η εικόνα έχει μεγάλη δύναμη γιατί είναι πηγή μηνυμάτων και ταυτόχρονα τόπος έκφρασης των παιδιών (Χοντολίδου 1999) Έτσι προσφέρει ερεθίσματα για τη συγγραφή του κειμένου .

προσφέροντάς τους έτσι, σχήμα στήριξης των σκέψεών τους και κίνητρο να διατυπώσουν ιδέες και στρατηγική, διότι οι μαθητές με δυσκολίες, μεταξύ άλλων, αδυνατούν σε μεγάλο βαθμό να διαμορφώσουν στόχους πριν από την ενασχόληση με το γράψιμο, και να ρυθμίσουν τη διαδικασία που ακολουθούν κατά τη συγγραφή.

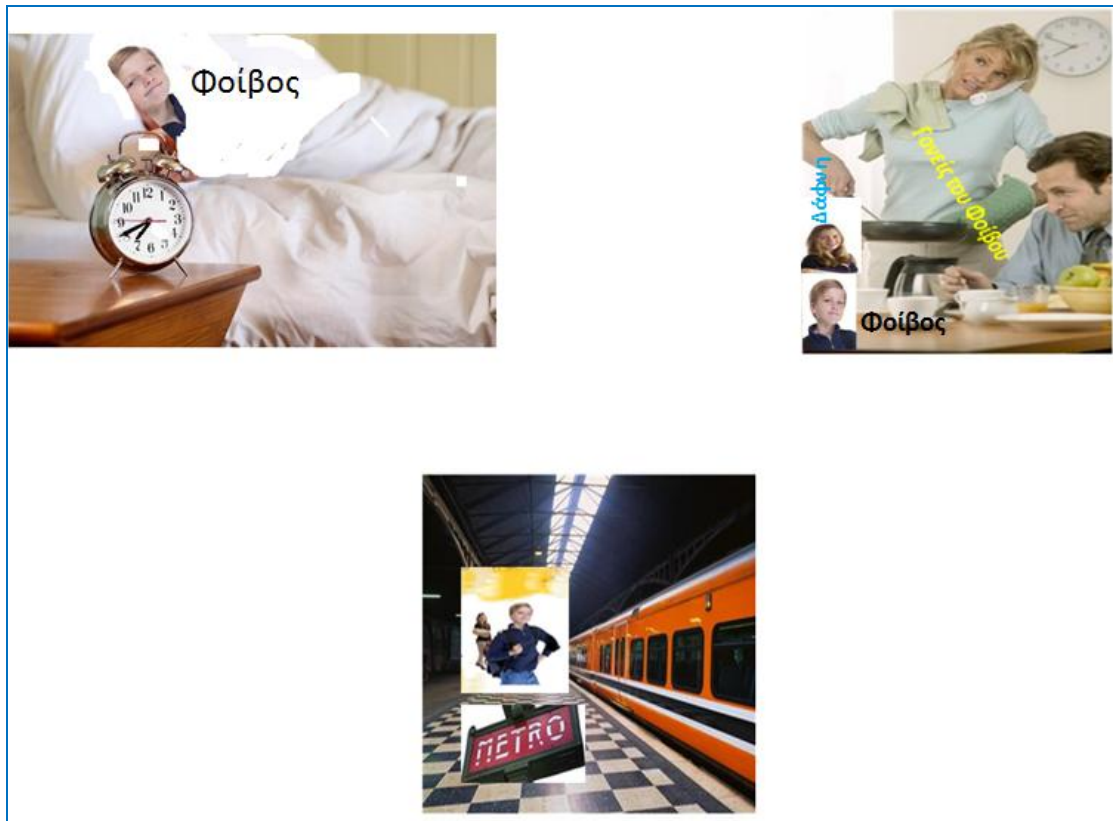
Σχήμα 2 Παρουσίαση των πληροφοριών με λέξεις και εικόνες μαζί. Η κεντρική εικόνα θέτει το αφηγηματικό πλαίσιο της ιστορίας

Ανάλογα με το βαθμό καθοδήγησης (υψηλής - χαλαρής), που θα θεωρηθεί αναγκαίος να εφαρμοστεί, θα μπορούσε, αρχικά, να ενισχυθεί η ιδέα στην οποία θα έπρεπε να στηριχτούν (πχ μια φανταστική επίσκεψη στην Ακρόπολη) με την παρακίνηση για διήγηση μιας δικής τους επίσκεψης πρώτα (κάπου, μια φορά) και στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν σχετικές εικόνες με αναφορά στους χαρακτήρες σε συνδυασμό, ενδεχομένως, με ημιτελείς προτάσεις (βλπ. : σχήμα :3 και 4), και ανάλογα ερωτήματα (πχ θα πάνε μόνοι τους η Δάφνη και ο Φοίβος ;) . Σχετικά με τη χρήση των ρημάτων δίνεται οδηγία απλά διατυπωμένη : Τα ρήματα της αφήγησης είναι γραμμένα:

- α. στο «τώρα» - στο «χθες» ή «στο πριν» (κάτι που γινόταν συνεχώς ή κάτι που έγινε και τέλειωσε) - στο «αύριο»
- β. στο «εγώ» (αν ο αφηγητής παίρνει μέρος στα γεγονότα που αφηγείται) - στο «αυτός, αυτή, αυτό» - στο «εμείς» .

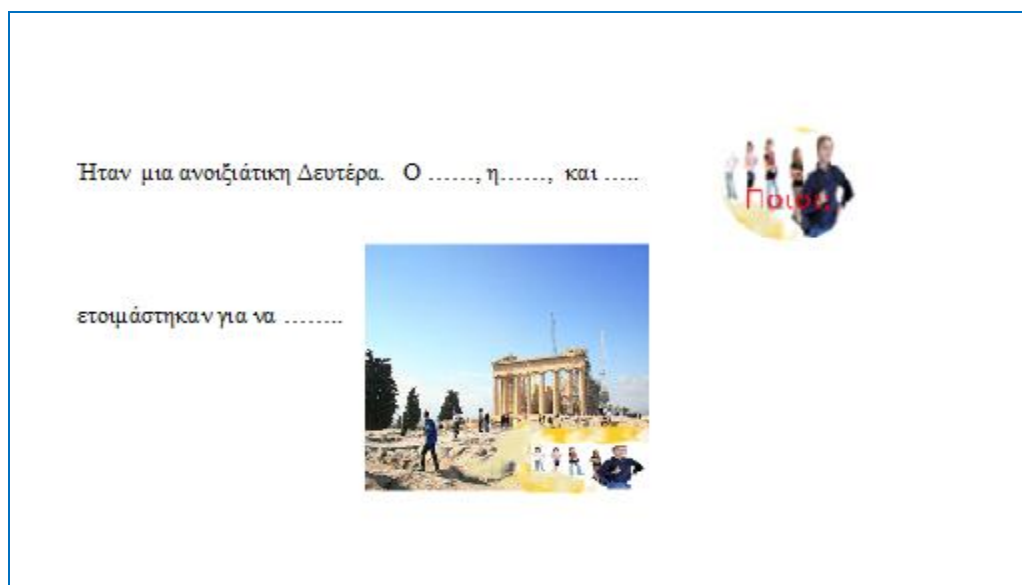
Η αδυναμία μαθητή να συγγράψει τις σκέψεις του, μπορεί να ξεπεραστεί με την ανάληψη από τον εκπαιδευτικό ρόλου γραμματέα . Εναλλακτικά το ρόλο αυτόν θα μπορούσε να αναλάβει μαθητής της ομάδας, που διαθέτει τέτοιες ικανότητες . Στην περίπτωση όπου υπάρχει μαθητής αλλοδαπός, άρτι εγγραφείς στο σχολείο, που αδυνατεί να συμμετέχει στη συγγραφή, δραστηριοποιείται απασχολούμενος στην

εικονογράφηση , ζωγραφίζοντας τις φάσεις κάθε αφηγήματος, που παράγεται από τις ομάδες , κατανοώντας ,έτσι , μέσα από την οπτική αφήγηση .

Σχήμα 3 Χρήση των εικόνων

Η χρήση των εικόνων γίνεται σύμφωνα με την προτίμηση των παιδιών. Ανάλογα με το πώς επιθυμούν να αναπτύξουν την αρχική κατάσταση . Θα μπορούσαν π.χ. να αρχίσουν με το ξύπνημα του Φοίβου, στη συνέχεια τη διαδικασία του πρωινού και μετά, την μετάβαση στην αποβάθρα του Metro . Η άλλη εναλλακτική επιλογή φαίνεται στο σχήμα :4

Σχήμα 4 Χρήση των εικόνων σε συνδυασμό με ελλιπές κείμενο

Πέρα από την παροχή των διαδικαστικών διευκολύνσεων δίνεται και άμεση ανατροφοδότηση και επεξηγήσεις σχετικά με έννοιες, διαδικασίες, δομές, φάσεις συγγραφής κ.α. .

Πριν από την έναρξη της συγγραφής, τονίζεται σε όλες τις ομάδες , ότι τα μικρά αυτά μικρά κείμενα , θα έπρεπε να τα διαπερνά ένα πνεύμα αειφορίας . Γι' αυτό , ανάλογα με το βαθμό ενημερότητας , τους προσφέρεται και το κατάλληλο υλικό προς εμπλουτισμό (έντυπο ή ψηφιακό) ή διατυπώνονται ερωτήματα όπως : Τι μέσον μεταφοράς θα ήταν καλύτερο για το περιβάλλον να χρησιμοποιήσουν ; Η αιτιολογημένη επιλογή του μέσου θα πρέπει να ενταχθεί στην πλοκή του πεζογραφήματος . Με εικόνα (π.χ. μετακίνηση με ποδήλατα) δίνεται μια κατεύθυνση για την αειφορία που αφορά όλες τις ομάδες .

3. Συλλογική πορεία προς τη διεύρυνση του διηγήματος

Για την υλοποίηση του 5^{ου} στόχου η επιλογή της ομαδικής εργασίας εξυπηρετεί τον επικοινωνιακό στόχο ,που είχε τεθεί (διεύρυνσης του αρχικού διηγήματος- μήτρα με συγγραφή από κάθε ομάδα μικρού αφηγηματικού κειμένου) .

Η ομαδική εργασία μπορεί να διαμορφώνει συνθήκες εκκίνησης και να εξασφαλίζει την αλληλεπίδραση των μελών μέσα από το στοχασμό και την κριτική του παραγόμενου λόγου. (χρήση του υπολογιστή ή των υπολογιστών της ομάδας, που επέλεξε την επίσκεψη στην Ακρόπολη, για πλοήγηση στο διαδίκτυο με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών μέσα από κείμενα και βίντεο, ως αφετηρία των παραπάνω) .

Η συνεργαζόμενη μαθητική ομάδα προσφέρει το κατάλληλο μαθησιακό πλαίσιο στην παραγωγή γραπτού λόγου γιατί μέσα από τη συλλογική επικοινωνία και

αντιπαράθεση, οι μαθητές ξεπερνούν πιο εύκολα τις δυσκολίες, που αντιμετωπίζουν, και έτσι γίνεται πιο εύκολη η παραγωγή, σύνθεση και αξιολόγηση ιδεών σε όλα τα στάδια παραγωγής γραπτού λόγου (Ματσαγγούρας, 1995).

Με αυτόν τον τρόπο δουλειάς εγκαθιδρύονται σχέσεις αμοιβαιότητας στο εσωτερικό των ομάδων, Δάσκαλος και μαθητές μετέχουν ενεργητικά στη μαθησιακή διαδικασία και η γνώση προκύπτει ως αποτέλεσμα του διάλογου και της ενεργούς αλληλεπίδρασης μεταξύ όλων των μελών της ομάδας. Ωστόσο οι μαθητές, αρχικά, μπορούν να εργαστούν ατομικά για μια πρωτολειακή παραγωγή, η οποία θα γίνει αντικείμενο κριτικής ανάγνωσης πρώτα σε επίπεδο δυάδας και μετά τετράδας. Αυτό θα δώσει την ευκαιρία στο διδάσκοντα, με αφετηρία το παραχθέν έργο, να αξιολογήσει και να αποφασίσει αν θα χρειαστεί να ασκηθούν περαιτέρω στα συστήματα των ρηματικών χρόνων (π.χ. ενεστώτα με μέλλοντα ή παρατατικό, παρακείμενο με υπερσυντέλικο κ.ο.κ.), σημείο στο οποίο υστερούν οι αρχάριοι ως προς το εγχείρημα μαθητές.

Στην τετράδα, θα πρέπει, σε δεύτερη φάση, να γίνει η σύνθεση ενός **κοινού** κειμένου (από όλα θα προκύψει ένα). Εφαλτήριο, βάση γι' αυτό, θα μπορούσε να αποτελέσει το πιο άρτιο κείμενο, το οποίο θα εμπλουτίζονταν με στοιχεία από τα άλλα γραπτά.

4. Βελτίωση του κειμένου

Το ένα και μοναδικό αφήγημα κάθε ομάδας συζητείται στην ολομέλεια για ενδεχόμενη αναθεώρηση ή συλλογική⁹ διόρθωση - βελτίωση του γραπτού λόγου στο επίπεδο της μορφολογίας της σύνταξης και της δομής του κειμένου, ως και για το αν ακολουθείται το ενδεδειγμένο πλαίσιο δράσης, σύμφωνα με το είδος του κειμένου.

Η γλωσσική συνοχή και νοηματική συνεκτικότητα», είναι και αυτό ένα τελικό ζητούμενο.

Για μια περαιτέρω βελτίωση του τελικού κειμένου, έκαστης ομάδας, ενδείκνυται, εφόσον είναι ανάγκη, να ασχοληθούν οι μαθητές με τις λέξεις, που λειτουργούν ως υποκατάστατα. Πρόκειται για τα ονοματικά σύνολα που παραπέμπουν στα πρόσωπα και μπορούν να υποκαταστήσουν τους δρώντες «ήρωες» του διηγήματος. Η παρέμβαση αυτή, έχει ως αποτέλεσμα να γίνει το κείμενο πιο επιμελημένο αισθητικά. Ενώ ο λόγος αποκτά περισσότερη πλαστικότητα, και εμπλουτίζεται το περιεχόμενο της αφήγησης.

Στο ίδιο πνεύμα, όπως παραπάνω, και εφόσον βέβαια υπάρχουν διάλογοι, εφαρμόζεται μια διαδικασία αντικατάστασης, η οποία έγκειται στη διεύρυνση του συνόλου των λέξεων, που θα μπορούσαν να υποκαταστήσουν το υποκείμενο, όπως π.χ. προσωπικές αντωνυμίες γ' προσώπου. (Κολοβός).

Εφόσον θεωρηθεί αναγκαίο από το διδάσκοντα γίνεται άσκηση πάνω στο ζήτημα

⁹ Εναλλακτικά θα ήταν ενδεδειγμένο να γίνει ανταλλαγή των κειμένων των ομάδων για επισημάνσεις διορθώσεις πρώτα από τους μαθητές.

των υποκατάστατων με τη χρήση υποδειγμάτων, εν ήδη Φ. Ε., στα οποία τα παιδιά καλούνται να βρουν και να εντάξουν, σε στήλες σχετικού πίνακα, τα πρόσωπα (πόσα και ποια) που εμφανίζονται σ' αυτό και μετά, με μια δεύτερη ανάγνωση , να εισάγουν κατ' αντιστοιχία σε αυτόν όλα τα στοιχεία ή ονοματικά σύνολα τα οποία παρέπεμπαν στα εν λόγω πρόσωπα .

Με την ολοκλήρωση του μετασυγγραφικού σταδίου, το οποίο περιλαμβάνει και την οργανική σύνδεση, «δέσιμο» του συγγραφικού έργου των ομάδων με το υπάρχον κείμενο «μήτρα», στο πνεύμα μιας άσκησης μεταγνωστικού χαρακτήρα, παροτρύνονται οι μαθητές να συνοψίσουν τα σημαντικότερα στοιχεία, που χαρακτηρίζουν το διήγημα . Κατασκευάζεται το παρακάτω σχήμα (No: 5), μετά δίνονται στους μαθητές τα στοιχεία και στη συνέχεια καλούνται να τα τοποθετήσουν στη σωστή τους θέση (να καλύψουν τα κενά). Αυτό γίνεται σε δύο εκδοχές. Η πρώτη αφορά στους μαθητές χωρίς αδυναμίες - ιδιαιτερότητες .

Σχήμα 5 Στοιχεία του διηγήματος

Για τους μαθητές με αδυναμίες επινοείται ανάλογο σχήμα αλλά με απλούστερη σύνταξη – διατύπωση.

Σχήμα 6

5. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση του κειμένου γίνεται βάσει των **δομικών προδιαγραφών** (Σειροθέτηση των γεγονότων - Διαδοχή των γεγονότων στο χρόνο), **νοηματικών** και **γλωσσικών κριτηρίων** κειμενικής αποτελεσματικότητας που έχουν τεθεί πριν και κατά την παραγωγή του και βάσει της ηλικίας και του γνωστικού επιπέδου των μαθητών.

ΕΣΧΑΡΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ			
ΚΡΙΤΗΡΙΑ			
ΔΟΜΙΚΑ		ΓΛΩΣΣΙΚΑ	ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ
Αναφέρεις τον τόπο , όπου συμβαίνουν τα γεγονότα και δραστηριοποιούνται τα πρόσωπα της ιστορίας (πχ στο Παγκράτι που έμενε ο Φοίβος)	Φαίνεται το που , το τι , το γιατί	Χρησιμοποιούνται χρονικοί και αιτιολογικοί σύνδεσμοι: όταν, έπειτα, επειδή, γι' αυτό (πχ όταν έφτασαν στη στάση του τρόλεϊ)	Υπάρχει νοηματική αλληλουχία; Δηλαδή κάθε παράγραφος συνδέεται νοηματικά με τις προηγούμενες και επόμενες παραγράφους, ώστε όλες μαζί να διαμορφώνουν με

			συνοχή το κείμενο ;
Αναφέρετε το χρόνο που συμβαίνουν τα γεγονότα ;	Φαίνεται το πότε	Χρησιμοποιούνται χρονικές προτάσεις (όταν έφτασαν) και επιρρήματα (το πρωί , κατά το μεσημέρι) .	
Αναφέρετε τους ήρωες της ιστορίας, τα πρόσωπα δηλαδή που συμμετέχουν σ' αυτή ;	Φαίνεται το ποιος ποιοι	Είναι γραμμένα τα ρήματα στο χτες και στο αυτός/αυτή , αυτοί ;	
Αναφέρετε πώς ξεκινάει η ιστορία - πώς προχωράει (ποια γεγονότα συμβαίνουν δηλαδή , και πώς αντιδρούν οι ήρωες σ' αυτά) , φαίνεται πώς τελειώνει η ιστορία ;	Φαίνεται το πώς	Είναι γραμμένα τα ρήματα στο τώρα και στο αύριο (Η Δάφνη ξυπνάει από αγωνία για την επίσκεψη που θα πάει στην ... , ανοίγει τα μάτια της και διαπιστώνει πως ακόμα είναι νύχτα)	
Αναφέρετε τις σκέψεις και τα συναισθήματα των ηρώων της ιστορίας;	π.χ. : Πώς αισθάνθηκε η Δάφνη στην Ακρόπολη (....ένιωσε υπερήφανη για την καταγωγή της και ....)	Έχετε αποφύγει να επαναλαμβάνετε πολλές φορές τις ίδιες λέξεις ή φράσεις, όπως : «και », «ύστερα », «γιατί », «γι' αυτό» ; (π.χ. : Ξεκινήσαμε με τα ποδήλατα γιατί είχε καλό καιρό. Καθυστερήσαμε να φθάσουμε γιατί είχε κίνηση , και γιατί με τα ποδήλατα δεν μπορούσαμε να τρέχουμε .) Ξεκινήσαμε με τα ποδήλατα γιατί είχε καλό καιρό. Καθυστερήσαμε να φθάσουμε λόγω κίνησης , Όμως και τα ποδήλατα συνέβαλαν σε αυτό , αφού δεν μπορούσαμε να αναπτύξουμε μεγάλη ταχύτητα .	

Σχήμα 7 Εσχάρα αξιολόγησης του αφηγηματικού κειμένου

Η διδασκαλία τελειώνει με την ανακοίνωση από τις ομάδες των αποτελεσμάτων της εργασίας τους και την ανάγνωση του διευρυμένου πλέον διηγήματος , ως και τη διατύπωση προτάσεων για τρόπους δημοσιοποίησης του , προκειμένου να αυξηθεί το ενδιαφέρον των μαθητών για αντίστοιχο εγχείρημα .

6. Κατακλείδα

Με βάση την περιγραφέν παιδαγωγικό- διδακτικό ενέργημα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι :

- το καθοδηγούμενο γράψιμο και η μεθοδευμένη ατομική και συλλογική επεξεργασία του κειμένου, ενδυναμώνει το στοιχείο της αυτοδιαχείρισης, και μπορεί να μετατρέψει την αυτοπαρατήρηση σε εξωτερίκευση και περαιτέρω σε επικοινωνιακή σύνδεση των μαθητών μεταξύ τους .

- η διαδικασία απόδοσης συγκεκριμένου νοήματος , που απαιτεί , μεταξύ άλλων , τη χρήση των ανάλογων αφηγηματικών τεχνικών και επιλογή ιδιαίτερων υφολογικών χαρακτηριστικών, θέτει το μαθητή μπρος σε περίσταση επίλυσης προβλήματος μέσω της διερεύνησης και του πειραματισμού.

- η πρόσβαση στη γνώση γίνεται πιο ευχάριστη , ενόσω αξιοποιούνται : το υπάρχον βίωμα, η δημιουργική φαντασία και η παιγνιώδης διάθεση των μαθητών .

- με την αξιοποίηση των ποικίλων μαθησιακών πόρων, στην υπηρεσία επίτευξης των στόχων, κατανοούν τα παιδιά τα κειμενικά είδη και τις συμβάσεις τους ως αναγνώστες αλλά και ως δημιουργοί .

- Η συγγραφική πράξη αυτή καθαυτή, ως διαδικασία :

1. παλινδρόμησης μεταξύ έμπνευσης - επιπόησης και σύμβασης
2. εκτέλεσης ποικίλων ενεργειών, όπως είναι η παρατήρηση ,η σύγκριση ,η ταξινόμηση ,η ανάλυση ,κ.α. , απελευθερώνει τις δημιουργικές δυνάμεις των μαθητών , εξασκεί την κριτική τους ικανότητα , καλλιεργεί το προσωπικό λεξιλόγιο και γενικότερα τις γλωσσικές και τις νοητικές δεξιότητες τους.

Η συμμετοχή των μαθητών στο γλωσσικό ενέργημα δημιουργεί ευκαιρίες ,όπου βιώνουν κάποιες από τις πολλές όψεις της συγγραφικής εμπειρίας, όπως είναι : η αναγνωστική εμπειρία και η εγγραφή του «εσωτερικού κειμένου», η πρόκληση και ο φόβος του «λευκού χαρτιού», η σύγκριση της συγγραφικής ματιάς με την «κοινή» και καθημερινή, η δημόσια έκθεση στην κριτική (Κοττέας, 2013) , η αυτό-ετεροαξιολόγηση της οργάνωσης ιδεών και απόψεις.

Με τις ευκαιρίες, που δίνονται, για προσληπτική και παραγωγική χρήση του λεξικού, οικειοποιούνται ευχερέστερα, τα παιδιά, στο μέτρο των δυνατοτήτων τους, τον πλούτο και τους μηχανισμούς της ελληνικής γλώσσας ως μέσου έκφρασης και επικοινωνίας .

Βιβλιογραφία

Γεωργακόπουλου, Α. & Γούτσος, Δ. (1999). *Κείμενο και επικοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα , 69 .

Κολοβός, Σ. *Εργαστήρι παιδικού διηγήματος*. Ανάκτηση από:
<http://users.sch.gr/kolovos/ergastiri.htm>.

Κοττέας, Κ. (2013) . *Δημιουργική Γραφή* - Πρόγραμμα 1^{ου} διεθνούς συνεδρίου Αθήνα, 49 .

Ματσαγγούρας ,Η. (1995) . *Ομαδοκεντρική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Παπαρούση, Μ. (2005) . *Δομή της λογοτεχνικής αφήγησης: Σκέψεις για μια διδακτική αξιοποίηση*. Ανάκτηση από : <Http://Keimena.ece.uth.gr>.

Παντελιάδου, Σ. & Μπότσας, Γ. (2007). *Επιμέλεια . Μαθησιακές δυσκολίες . Βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά* ,45 . Ανάκτηση από:
http://www.dismathis.gr/arthra/md_en.pdf .

Πατσάλης , Χ. (2004) . «*Δημιουργία ποιητικών κειμένων στο Δημοτικό Σχολείο*» *Επιστήμες της Αγωγής* , 4 , 190-194 .

Φλουρής, Γ. (2002) . «*Αναζητώντας ένα νέο πλαίσιο διαμόρφωσης αρχών σχολικής μάθησης και διδασκαλίας: επιπτώσεις στην εκπαιδευτική έρευνα*», στο: *Μάθηση και διδασκαλία: Σύγχρονες ερευνητικές προσεγγίσεις*. Συμπόσιο - Επιμορφωτικό Σεμινάριο, 18-20 Δεκεμβρίου 1998, Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, 13-45. Αθήνα: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας .

Χοντολίδου, Ε. (1999) . «*Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας*», *Γλωσσικός Υπολογιστής*, 1 (1), 115-118.

Παράρτημα

«Φιλία από το διαδίκτυο»

Όταν λέμε ΔΙΑΣ δεν εννοούμε τον πατέρα των θεών των αρχαίων προγόνων μας. «ΔΙΑΣ» είναι τα αρχικά των λέξεων Δορυφορικός Ιστός Απομακρυσμένων Σχολείων. Αυτός ο ΔΙΑΣ λοιπόν, που δεν κρατάει τον κεραυνό στα χέρια του αλλά την τεχνολογία της επικοινωνίας και της πληροφορίας , δίνει τη δυνατότητα για εκπαίδευση από απόσταση στα μακρινά και σχεδόν απρόσιτα σχολεία. Τώρα θα μου πείτε πώς δίνεται αυτή η δυνατότητα ; Α! ναι , καλή ερώτηση . Να λοιπόν και η

απάντηση. Το πρόγραμμα «ΔΙΑΣ», από τότε που έχει εφαρμοστεί, έχει δημιουργήσει πολλές ευκαιρίες για επικοινωνία μέσω υπολογιστών διαφόρων σχολείων, που βρίσκονται σε απόσταση μεταξύ τους.

Ακόμα έχει δώσει ευκαιρίες να γίνουν μαθήματα από απόσταση στα οποία συμμετείχαν μαθητές σχολείων μιας πόλης και ενός μικρού, απομακρυσμένου χωριού της πατρίδας μας. Αυτός ο τρόπος διδασκαλίας έχει ονομαστεί διδασκαλία με τηλεδιάσκεψη. Οι μαθητές βλέπουν και ακούν ο ένας τον άλλον μέσα από την οθόνη και τα μεγάφωνα του υπολογιστή. Η συνομιλία και η συζήτηση είναι ζωντανές, δηλαδή, γίνονται σε πραγματικό χρόνο. Με αυτόν τον τρόπο διδασκαλίας οι μαθητές έχουν βοηθηθεί πολύ.

Σε κάποια τηλεδιάσκεψη λοιπόν που έγινε και συμμετείχαν μαθητές και μαθήτριες από ένα σχολείο της Αθήνας και μαθητές- μαθήτριες ενός μικρού σχολείου κάποιου δυσπρόσιτου χωριού της Ηπείρου, στο τέλος της, όλοι οι συμμετέχοντες αντάλλαξαν μεταξύ τους, όσοι είχαν βέβαια, τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους, το e-mail τους που λέμε αλλιώς, και έδωσαν υπόσχεση να στείλουν μηνύματα ο ένας στον άλλον. Ο Φοίβος έχει μάθει να χρησιμοποιεί τον υπολογιστή, γιατί σε ολόημερο σχολείο της Αθήνας, που πηγαίνει, από την πρώτη τάξη, έχει διδαχτεί πολλά πράγματα από το δάσκαλο της πληροφορικής και ξέρει να στέλνει και μηνύματα. Έχει βάλει σκοπό να αποκτήσει κάποτε δικό του υπολογιστή. Το ότι δεν έχει ακόμα, δεν τον εμποδίζει να στέλνει και να δέχεται μηνύματα από το κομπιούτερ του σχολείου, με τη βοήθεια βέβαια του δασκάλου του, για τον οποίο έχει παραδεχτεί πως είναι πολύ καλός.

Όταν θέλει να στείλει ένα μήνυμα ανοίγει τον κατάλογο, που έχει φτιάξει με τα ονόματα και τις διευθύνσεις, γράφει το e-mail στο κατάλληλο σημείο, και μετά πληκτρολογεί το κείμενο, το οποίο έχει σκεφτεί από πριν, και όταν το ολοκληρώσει το στέλνει στον αποδέκτη. Τούτη τη φορά έστειλε ένα μήνυμα στη Δάφνη, μια μαθήτρια, που πηγαίνει στην ίδια τάξη με αυτόν, την Δ' δημοτικού, και μένει σε ένα χωριό της Πίνδου. Ήθελε να τη ρωτήσει για το χωριό της, να του περιγράψει πως ήταν, γιατί στην τηλεδιάσκεψη δεν φαινόταν τίποτα από αυτό. Μόνον τα παιδιά, οι μαθητές στην αίθουσα διδασκαλίας φαινόταν. Η Δάφνη έλαβε το μήνυμα στο κομπιούτερ του μικρού σχολείου της και αυτό γιατί ο ένας και μοναδικός, αλλά δραστήριος, δάσκαλος που δίδασκε εκεί, φρόντισε για τη σύνδεση του σχολείου με την ψηφιακή τεχνολογία. Έχει λάβει μηνύματα η Δάφνη και από άλλους αθηναίους συμμαθητές της, αλλά αυτό του Φοίβου την έχει χαροποιήσει ιδιαίτερα, γιατί λέτε; Μα γιατί της ζητά να του μιλήσει και να περιγράψει το αγαπημένο της χωριό.

Αμέσως άνοιξε συνεργασία με το συμπαθή (συμπαθητικό) συμμαθητή και του ζήτησε επίσης, επειδή δεν έχει πάει ποτέ στη Αθήνα, να της την περιγράψει ο ίδιος σε μηνύματά του. Βλέπεις, μέσα από την τηλεόραση δεν έχει καταφέρει να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα γι' αυτήν. Τα παιδιά, οι δύο συμμαθητές

,άρχισαν να ετοιμάζουν τα μηνύματά τους, με την περιγραφή το καθένα του τόπου του, αλλά και την έκφραση των συναισθημάτων που ένιωθαν για αυτόν.

Τα μηνύματα πήγαιναν και έρχονταν . Άρεσε πολύ στη Δάφνη η Αθήνα από τις περιγραφές του Φοίβου . Πολλά από αυτά τα άκουγε για πρώτη φορά. Για κάποια όμως ζητούσε περισσότερες εξηγήσεις, όπως π.χ. για τα σήματα της τροχαίας . Ήταν κάτι πρωτόγνωρο για αυτήν, αφού στο χωριό της υπήρχε μόνο ένα φορτηγό. Ο Φοίβος για να κάνει πιο ευχάριστη την επικοινωνία τους, της έγραφε ιστορίες με πεζούς και αυτοκίνητα, με το «Γρηγόρη» και το « Σταμάτη». Για να τα καταλάβει καλύτερα ,της έστειλε κάμποσες φορές και διάφορα σήματα της τροχαίας με e-mail σύμφωνα με τους κανόνες του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (Κ.Ο.Κ.) . Μάλιστα για να την παρακινήσει να μάθει τι σήμαινε καθένα από αυτά και τι σημασία είχε για την ασφάλεια των ανθρώπων της πόλης , της έβαλε έναν όρο . Της είπε δηλαδή, ότι, αν μετά από μια δοκιμασία που θα της έκανε ,διαπίστωνε ότι τα είχε μάθει όλα , θα την καλούσε να τη φιλοξενήσει

στην Αθήνα , κάτι που άρεσε πολύ στη Δάφνη. Όμως παρόλο ότι οι απαντήσεις της Δάφνης στο τεστ ήταν σωστές , λόγος για πρόσκληση στην Αθήνα δεν γινόταν . Έχω καταλάβει λάθος , σκέφτηκε τώρα η Δάφνη. Ο Φοίβος ίσως έχει εννοήσει κάτι άλλο από αυτό που νόμισα στην αρχή.

Η αλληλογραφία μέσω διαδικτυο συνεχιζόταν. Για πρόσκληση στην Αθήνα ούτε λόγος . Λες να αθετήσει το λόγο του ο Φοίβος ; αναρωτιόταν η Δάφνη. Ο Φοίβος όμως, που έχει μάθει να δουλεύει μεθοδικά , και ήθελε να σχηματίσει μια εικόνα για το πώς ήταν η συμμαθήτριά του, σκέφτηκε ,πως θα ήταν καλό, πριν από την πρόσκληση στην Αθήνα, να ανταλλάξουν τα πορτραίτα τους με e-mail, και της το ζήτησε. Ο καθένας δηλαδή θα ζωγράφιζε τον εαυτό του και τη ζωγραφιά θα την

έστειλε στον άλλον. Έτσι και έγινε . Η Δάφνη αποκαλύφθηκε μελαχρινή και ο Φοίβος ξανθός. Η φαντασία και η περιέργεια των δύο συμμαθητών άρχισε να υπερβαίνει τα όρια. Μοναδική διέξοδος ήταν η συνάντηση. Δεν υπήρχαν περιθώρια για καθυστέρηση. Ο ξανθός ιπότης της παρέας έστειλε μια καλαίσθητη πρόσκληση, με την οποία προσκαλούσε τη

συμμαθήτριά στην Αθήνα.

Στο χωριό της Δάφνης έγινε πανηγύρι. Πρόσκληση για επίσκεψη στην Αθήνα , μια απέραντη χαρά έχει πλημμυρίσει το πρόσωπο της, τα μάτια της λάμπουν. Επιτέλους μια από τις πιο μεγάλες επιθυμίες της θα εκπληρωθεί. Δεν παραλείπει να κάνει και αυτό που έχει γραφτεί με μικρά γράμματα στο τέλος της πρόσκλησης, «πριν

αναχωρήσεις αγαπητή μου συμμαθήτρια μην ξεχάσεις να φτιάξεις το χάρτη της

διαδρομής προς την Αθήνα ».

Ο μπαμπάς επιστρατευμένος να τη συνοδέψει στην πόλη του ονείρου της.

Περιγραφές και φαντασία την έκαναν τόσο οικεία μα και τόσο μακρινή.

Ο δρόμος με το λεωφορείο της γραμμής δεν σωνόταν.

Α! να ο πρώτος σηματοδότης, τώρα έχει κόκκινο, τόσα πολλά αυτοκίνητα που να πηγαίνουν άραγε; Το κινητό χτυπάει. Είναι ο Φοίβος ,τους πετυχαίνει στο ταξί για το σπίτι του , έχουν καθυστερήσει λόγω κίνησης, όμως, και η αγωνία του για την ασφάλεια τους είναι μεγάλη. Μια φίλια γεννιέται. Οι αγκαλιές στέκονται ανοιχτές. Το όνειρο ακουμπάει στην πανοπλία του .